

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Isagoge Ad Amorem Divinvm

Pennequin, Pierre

Antverpiae, 1661

Diss. 4. De Oratione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47132)

pitū excitata; vel ejulantium clamoribus ad commiserationem provocata, inter quos non deerant quos aliquo amoris affectu fortè prosequeretur, amoris suo temerè obsequitur: in statuam falsis transformatur, ut inde ad majorem in actionibus considerationem adhibendam posteritas omnis doceretur.

21. Quinam à Deo relinquantur.

Deus, aiebat S. Theresia, eos, qui ad se auxilij gratiā in operibus suis non recurrunt propriæ confidentiæ temerè innixos sæpe derelinquit, unde plerumque tot præposteros, sinistrosque actionum eventus aspicimus: quod ipsum in se deplorat S. Bernardus, addens se, dum in sæculo ageret, peccasse sapius præcipitatione in agendo, & ignorantia; in monasterio sæpe peccare defectu attentionis & negligentia; idem fateamur oportet, si modum nostrum agendi ad trutinam discutiamus: meritoque Deus continuo à nobis pro remedio est invocandus.

B. Jordanus secundus Ordinis B. Dominici Generalis, ut hoc malum à suo Ordine averteret, B. Lutgardem, cujus virtutes, sanctimoniamque admirabatur, impensè rogavit, ut Psalmum qui incipit, *Deus miseretur nostri*, quotidie, pro se, suisque recitaret; quod illa lubenter se facturam adpromisit; ipse deinde in itinere Jero-

solymitano vitā sanctus eidem Virgini lumine circumfusus apparens, seque naufragio è vivis ereptum, & cælo receptum annuntians, rogavit, ut in ejusdem Psalmi recitatione pro suo Ordine, porrò pergeret, tanquam supplicatione pro operariis in vinea Domini fructuosissimā. Idem ego auctor sum, ut facias quisquis amas ad rectè agendum, duo necessaria à cælesti Rege quotidie impetrare, lumen scilicet, & bene agendi vim atque constantiam.

IV. DISSERTATIO.

De Oratione.

§. I.

De præparatione ante orationem.

Quam sit hæc necessaria, duobus locis in sacra Scriptura docet Spiritus sanctus. Primus est: *Maledictus homo, qui facit opus Dei negligenter*; cum verò inter opera quæ Deum spectant, oratio primum ferè locum sibi vindicet, ne quis maledictionem incurrat, dum ad eam accingitur, socordiam & negligentiam procul ableget necesse est, ut monet S. Gregorius, quæ ab amoris erga Deum

I.
Præparatio præmittenda orationi.
Jerem. 48.

L. 9. mor. c. 26.

Nnnn 2 defe-

defectu, & exigua tantæ Majestatis apprehensione manare solet.

2.
In quo
consistat.

Alter locus est, apud Eccles.

Ante orationem præpara animam tuam, ne sis quasi homo, qui tentat Deum. Hanc præparationem in

duobus consistere, ait S. Chrystomus. 1. Ut cogitationibus non solum perverfis, sed & inutilibus

aditum ocludas. 2. Ut Dei Majestatem, tuamque vilitatem bene apprehendas: ad quod Abrahami exemplum nobis proponit Philo

Judæus; qui dicebat: *Loquar ad Dominum, cum sim pulvis & cinis?*

Cui merito jungi potest S. Francisci in orando profundissima

humilitas, qui id temporis auditus est dicere: *Quis sum ego, & quis es tu Domine? Tu abyssus essentia, sapientia, & bonitatis; ego verò abyssus nihil, ignorantia & malitia.* Tria ergo cogitanda juxta S. Chrystomi monitum. Quis est qui orat, apud quem orat; & quorsum orat. In quibus si negligenter procedimus, merito similes erimus homini, qui tentat Deum; qui idè tentare Deum dicitur, ut explicat S. Thomas, quia de suo non adfert, quod requiritur ad Deum sibi conciliandum, & quod ab eo postulat impetrandum, sicut is, qui copiosam messem à Deo expectaret, cum ipse priùs nec araverit, nec sementem fecerit. Tentat enim Deum ex mente Jansenij super illum lo-

3.
Tria cogitanda, quis orat, apud què, quid petit. Hom. 9.

2. 2. q. 97. n. 3. ad 3.

cum, qui quod sui officij est, non facit, & per miraculum à Dei providentiâ expectat, quod intendit, qui proinde vancordiâ suâ Deum potius ad iram provocat, quàm impertret, quod desiderat. Hinc S. Eucharius suos monet, ut ante orationem omnia illius impedimenta amoveant, quia quantum diligentia ad orationem adferent, tantum ex ea gratia & benedictionis referent.

Maximi semper faciendum existimavi hoc S. Bernardi monitum; quo ante orationem locum considerationi dandum esse significat: *Accedendum, inquit, non irruendum: accedit qui pedem considerationis priùs figit: irruit, qui nullo respectu, nullâ ejus, cum quo agit, habitâ ratione, quasi stupidus contemptim orationem aggreditur; cujus exemplum habemus in Aman, qui Assueri ad iram concitati apprehensione, quasi de sana mente dejectus, nec decori & sui ac Regiæ dignitatis in Esthere memor, ad lectuli ejus pedes corruit, cujus facti insolentiâ Rex commotior eum continuò ad furcam rapi jussit.*

In Evangelio dum Pharizæus ille sui Laudator, non tam ut oraret verecundus precator accessit, quàm ut se laudaret; vino superbia temulentus irruit, novæ præsumptionis reus, & Deo magis,

Hom. 7.

4.
Confidè
ratè accè
de, non
irruet.

5.
Pharizæi
& Publicani
dixerunt
versus
modum
verbo
licet.

gis, quàm antea exosus domum miserabilior, & sordidior redijt; cum è contrà publicanus vix ad Deum accedere ausus, & in templi vestibulo consistens sui accusator, & divinæ clementiæ deprecator, peccatorum indulgentiâ obtentâ, novis gratiarum donis auctior ad sua regreditur. Ex quo intelligi faciliè potest illud Psalmistæ: *Oratio ejus fiat in peccatum*; quia scilicet propter orantis indignitatem, atque socordiam, labem peccati in animam secum devehit, & quæ aperiendis Dei thesauris ad instar clavis servire debebat, Dæmoni ad commaculandam animam, eamque ad inferos præcipitandam ansam præbet. Scalam, ait Chrysostronus, à Deo ad cæli conscensum subministratam, hominis negligentia in scalam descensus in puteum abyssi convertit. Cum viro in aliqua dignitate constituto de rebus magni momenti acturi, ad vestium nostrarum, orisque totius honestam compositionem, & sermonis, verborumque decorum animam advertimus; nec parem cum Deo de salute, ætæroque præmio tractaturi diligentiam adferendam censebimus? Qui voce & instrumentis canunt, ne audientium auribus molesti sint, voces cum instrumentorum sono curiosè attemperant: & nos Deo non putamus parum gratos futu-

ros, si linguæ cogitationesque nostræ inter orandum plurimum discordes nescio quid stridulum ejus auribus ingerunt? Ut hoc malum devitemus, duo ante orationem præmittenda monet Franciscus Suarez. Excitandum primò ingens colendi Dei desiderium, atque ad hoc magna animi submissio, & à divina bonitate ob infirmitatem, indigentiamque nostram humilis, & plena spei dependentia est adhibenda. Secundò ardentè à Spiritu sancto subsidium gratiæ postulandum: cum enim juxta Apostolum aliquid boni cogitare ex nobis sufficientes non sumus, multò magis ad orationem cælesti indigemus auxilio: quod idcirco sæpiùs à Deo orationis tempore postulandum monet S. Chrysostronus, si Dæmoni ad eam perurbandam vigilanti, & omnem accessum pertentanti, aditum præcludere velimus.

Quod accuratè à P. Petro Fabri observatum legimus, qui ad cujusque Psalmi initium oculis ad cælum erectis: Pater cælestis, aiebat, da mihi spiritum bonū. Observatum etiam fuisse arbitror ab illo juveni Religioso in vitis SS. Patrum, ad quem propiùs accedere non audebat Tartareus prædo, quòd inter orandum igneas faculas ex ore vebrare videretur. Id etiam cordi plurimum fuisse vi-

Nnn 3   deo

l. i. de orat.

Hom. 4. de fide Anna.

7. Exemplo P. Fabri & aliorum.

deo S. Coletæ, quæ moniales suas ante officij horarij, & orationis exordium in choro adesse volebat, ut similibus præsidij se præmunirent, quod & ipsa tantâ attentione factitabat, ut toto orationis decursu, ante Regem gloriæ consistere videretur, eiq; officia horarum eò gratiora forent, quò longiora; quia prolixior inde nascebatur cum Deo sermocinatio, & laudatio.

8.
Quinque
virtutes
in oratio-
ne exer-
cendæ.

Quinque potissimùm virtutū Orationis tempore frequentanda videtur exercitatio. Primò Fidei, quâ Deum præsentem, & nos contuentem, atque ad id quod agimus, attendentem credimus. Secundò Spei, quâ nos tum ad bene orandum, tum ad generatim omnia, quæ ad salutem æternam necessaria sunt, obtinenda, gratiæ subsidium impetraturos confidimus. Tertiò Charitatis, quam velut orationis nostræ scopum aspiciamus, ut nimirum illâ adjuvante intimam & indissolubilem cum Deo amicitiam contrahamus, illique placere, & voluntati ejus in omnibus perfectè obsequi possimus. Quartò Religionis, quâ cultui divino procurando, augendoque inter orandum vacamus impensius. Quintò Humilitatis: quæ, velut orationis affecta illam in exordio, in decursu, illam denique in fine comitatur, & pudore suo coho-

nestat, Deo que reddit acceptam: semper enim (ajebat Iudith) humilium tibi placuit deprecatio. His quinque virtutibus patientiam, animique firmitatem jungendam puto. Nam, si sanctam Theresiam audimus, animo æquè generoso & forti ad orationem accedendū est, ac si ad subeundum martyrium te accingeres.

Video cruces, dicebat B. Franciscus Salesius, & ad illarum conspectum caro quidem mea contremiscit, & fremit; sed cor meum illas adorat: ita est: Salvete parvæ & magnæ cruces, adeste, ut vos exosculer, & amplectar, indignus, qui vel sub umbra vestra delitescam: quàm bonum est ubi vis locorum esse cum Christo: obversatur menti meæ boni latronis cum Christo pendentis anima, cui Paradisi fruitionem isto die Christus promiserat, & ecce è corpore egressa continuo ad inferos ducitur: sed illi infernus, tum Paradisus fuit, quia Christus ibi fuit: sine Deo cæli inferorum loco habendi; cum Deo infernus veri cæli, si non nomen, certè felicitatem sortitur. Vbi tempore orationis inter cruces versaris, nò tantùm patienter, sed etiam jucundè eas seres; si ad Deum præsentem, & spectantem, tibi que benevolam animam adverteris. Homo fame laborans, panem etiam aridum avidè devorat, & per-

2. Manj
c. 2.

7.
Accedendum ad orationem & ad crucem.

Epist. 99.

per beatum se putat, si potest adipisci: ita qui patiendi desiderio accensus orationi insistit, non ille cælestes delicias in illa venatur, sed dummodo Deo placeat, quidquid duri, amarique inter orandum occurrit, animo constanti excipit, & exhaurit: tu ad hoc te accinge, & consolationes, deliciasque ad æterna, quæ post hanc vitam sequentur, præmia remitte.

§. 2.

De Oratione vocali.

PRodest hæc oratio, animumque impingat, si cum præparatione, & mentis attentione fiat, aliter minimè. Qui vocaliter orat, ait S. Theresia, nec confiderat, quem alloquatur, neque quid postulet, neque quis ille sit, qui rogat, etsi labia multum moveat, parum tamen orat: qui cum Deo quasi cum plebeio homuncione agit, & quod in buccam venit, nullo delectum attentionemvè effutit, non orat ille; sed potius Deum ad iram provocat: atque utinam inter Christianos ad tantam impudentiam, & brutis innatam stupiditatem nemo dilabatur. Non in multitudine verborum, sed in attentione fervoreque consistit hujus orationis bonitas, & fructus. Cum in hortulo Gethsemani tribus horis Christus oravit, idem sæpius reperijse videtur; &

non tam verba, dictionemque mutasse, quam in eadem animi submissione, fervoreque perseverasse; quem S. Franciscus, dum dixit noctem integram: *Deus meus, & omnia*, & Masseus ejus discipulus, imitati videntur. Hic enim à mediâ nocte ad usque dici crepusculum hoc solum repetebat: *Domine Deus, da mihi peccatorum meorum contritionem, eorum emendationem, & gratiam pro illis satisfaciendi, secundum tuam sanctissimam voluntatem*: mane verò post auditum Missæ Sacrificium cantillando dicebat pluribus horis: *Domine Deus, fac quaeso, ut te cognoscam, te timeam & te amem*. Inter verò Eremitæ illos sanctissimos, unus hæc pauca, sed magni momenti & ponderis verba inter orandum proferebat: *Domine, quod vis, & sicut vis*. Duo optabat semper egisse S. Egidius B. Francisci discipulus, dicebatque: Si à mundi exordio, ad ejus usque finem vitam propagare mihi concederetur, toto illo decursu nihil aliud fecisse vellem, quam Deo primò pro acceptis beneficijs gratias egisse; secundò de peccatis me accusasse & reprehendisse. Virum idiotam, & tam tardi ingenij, debilisque memoriæ, ut orationem Angelicam integrè recitare non posset, cū juvare vellet S. Brigitta, Deum rogavit, ut quid cum illo sibi agendum esset, inspirare dignaretur:

ref-

II.
Varij va-
riorum o-
randi mo-
di.

10.
Orationis
vocalis
bonitas in
quo con-
sistat.

12.
Placet
Deo idio-
tarum
simplici-
tas.

L.N. Peref.
cap. 22.

respondit Deus hominis istius simplicitatem pondentiâ superbiorum sibi gratiorem esse: sequè ejus bonâ voluntate ita delectari, ut olim Evangelicæ viduæ duos obolos Regum opibus prætulerat: eumque qui fide integrâ, sinceraque voluntate tria dumtaxat verba, nempe, *J E S U misere mei*, pronuntiat, sibi magis placere, quàm, qui mille profert nullâ attentione.

S. Theresiam ut orandi modû perdisceret, audivit aliquando simplex fœmina, quæ de precandi consuetudine interrogata, cum aliquot tantum Dominicas orationes se recitare certo numero & attentione respondisset, ita S. Virginem admiratione defixit, ut illi diceret, pergeret porrò. neque ab suo instituto desisteret: optare se à Deo pari orandi gratiâ, donoque potiri. Norunt, inquit, Angeli, qui Regi suo semper assistunt, rustici & ignari opinionis inconditam, sed humilem precationem, alterius hominis literis, & scientiâ instructissimi doctâ & perpolitâ supplicatione, humilitate destitutâ, multò esse acceptiorem: neque quia tam benignus & comis est, & ad me audiendum aditum præbet tam facilem, ego propterea in ubanè cum illo agere debeo; potius illi à me, quòd tam patienter graveolentiam meam toleret, perpetuæ

sunt agenda gratiæ. Eorum omnium, quos Christus in Evangelio sanavit, breves, humiles, & plenas affectus pij supplicationes legimus, ut meritò Psalmista Deum humilium vota, tanquam rem sibi gratissimam respicere affirmavit.

§. 3.

De Oratione mentali.

OMnem orationem, cum sit elevatio mentis in Deum, ^{13.} Oratio mentalem esse oportet; quam ^{mentalis} proinde duplicem facere possumus; ^{duplicem} unam brevem, quæ adinstar Sagittæ in altum jactæ, ubi vis impressa se remisit, ad terram relabitur; alteram longiorem, quæ nullo motu labiorum; sed sola mente, sive cum discursu, sive ^{brevit.} fixo ad contemplationem interiori oculo permittis voluntatis affectionibus sanctisque motibus conficitur.

Brevem illam docuit aliquando S. Brigittam Virgo Dei Mater, cum illam de modo ad Deum recurrenti in tentationibus instrueret: Miraris, aiebat, te jam senem & provecæ ætatis acrioribus carnis stimulis agitari, quàm dum ætate florente in connubio ageres: id permittit Deus, ut te nihil esse, nec sine filio meo quidquam posse cognoscas, qui nisi

te

14.
In tenta-
tionibus
uturpanda

te præservasset, nullum est in mūdo peccatum, in quod lapsa non fuisset; accipe jam tria ex meditationum tuarum remedia. Primò cum te impura cogitatio aggreditur, dicitur: **JESU** fili Dei, scrutator cordium, adjuva me, ne vanis sordidisque cogitationibus delecter. Secundò ubi te colloquendi incessit desiderium, dic: **JESU** fili Dei, qui coram Iudice tacuisti, cohibe linguam meam, usquedum quid, & quomodo loquendum sit, consideraverim. Cum verò ad laborem, vel quietem, aut comestionem te accinges, dic: **JESU** fili Dei, qui vinculis constrictus fuisti, manus meas, omniaque membra mea, & opera dirige, ut singula ad bonum finem tendant.

15.
Longior
continet
duas ac-
tiones, in-
tellectus
& volun-
tatis.

Longior verò mentalis oratio duas actiones, alteram intellectus, voluntatis alteram complectitur; priori supra veritates fidei ratio cinatur; posteriori voluntas, quæ intellectum ad illas veritates penitus examinandas impulit, jubet etiam, ut excitandis pijs inde motibus insistat: si enim dumtaxat in veritate indaganda se occupat, speculatio est, non meditatio aut mentalis oratio, quæ cultum, honoremque Dei, quod actuum virtutis Religionis proprium est, pro fine sibi constituit: cumque, ut bene advertit Richardus de S. Victore, hæc intellectus ininqui-

renda veritate, & voluntatis in excitandis pijs affectionibus occupatio labore non careat; hinc fit ut ad honorem Dei suscepta, meriti, & satisfactionis pro peccatis habeat plurimum; ad aliquid à Deo impetrandum virtutis non parum; si enim labor, qui in peregrinatione ad loca sancta, aut in jejunio, aliisque corporis afflictionibus ad Dei gloriam suscipitur, tribus illis effectibus polleat: certè laboriosa mentis operatio, quæ corporis molestijs, & dignitate, & difficultatibus præstat, aut parem, aut etiam majorem mercedem apud Deum æquissimum æstimatorem mereri censenda est. Hugo de S. Victore meditatione occupationi hominis in ligno viridi ignem excitantis parem facit: primò ligna ille aggerat, & componit, tum ut ignem exciter, insufflat, & fumi molestiam patitur; postea ubi fumosi vapores calore abacti, dissipatique sunt, tum demum flammâ erumpente calore simul, & lumine fruitur; demum ubi flamma consumpsit quod potuit, carbones remanent cineribus aspersi, qui aliquid caloris retinent, & fovent; ita peractâ meditatione, & tam lumina in intellectu quàm piæ in voluntate resolutiones ac proposita Deo oblata aliquem in animo vigorem ad bene operandum relinquunt; eò diuturnio-

O o o o rem,

nem, quò intellectus veritates illas altius impressas, & voluntas pios affectus profundius infixos retinet. Aliæ sublimiores orationes, quæ passivæ, aut quietis, & silentij, aut unionis appellatur, dona sunt Dei singularia, ad quæ animus cum patientia & longanimitate parandus; si negentur, id indignitati nostræ tribuendum; si concedantur, divinæ benignitati; humiliter proinde suscipienda, & pro iis agendæ gratiæ omniæque ad Dei gloriam piis actionibus amplificandam referenda sunt.

§. 3.

De devotione sensibili in oratione.

Devotionem sensibilem vocant suaves aliquos cordis affectus, quibus fidendum non esse ait S. Antoninus, quia in illis etiam interdum reperiuntur, qui peccatis impliciti, nihilominus se ex illis non expediunt, quod in aliquo contigisse ait, qui ad lachrymas usque de peccatis admittis compungebatur, bonisquæ æstare videbatur desideriis, neque tamen pompis & vanitatibus sæculi se abdicabat, nec peccata eorumque occasiones immediatas declinare, in animum inducere poterat. Judæos etiam, Gentilesque in sacrificiis suis cæremo-

niisquæ proreneris, quos erga legem suam ritusque concipiunt, affectibus ubertim flere ait; Dæmone ut ardentius suos errores tueantur, id agente, humoresque commovente. In Hispaniis hæreticum hominẽ ad rogam damnatum, & in carcere cum à nostris Sacerdotibus mutandæ malæ mentis gratiâ visitaretur, urgere turque, & in ipso deinde theatro medias inter flammæ, ingenti perfusum lætitiâ, plenas gaudio lachrymas continenter non sine spectantium admiratione fudisse legimus.

Devotio vera nihil aliud est, quàm ad Dei cultû, obsequiumque prompta & fervens voluntas; operis verò bonitatem ab animi fortitudine & generositate potius quàm à sensibili fervore æstimandâ censent Theologi, quos inter S. Antoninus advertit, nonnullos sensibili dulcedini assuetos, illâ magis, quàm fidei luminibus duci, illamque potius, quàm Dei gloriam, virtutumque consecutionem & exercitationem in oratione venari; profectum suum ex illa metiri, cum illâ abundant, magnos se æstimare; cum delituuntur, animo frangi, Ne similibus deliciis inescatus animus arrogantis veneno inficiatur, eas plerumque vel auferre Deum, vel humiliationis antidoto malignitati inde nascenti occurrere, ut in

Angæ

3 part. sit.
13. c. 6. §. 16.
16.
Devotio-
ni sensibi-
li non ni-
mium fi-
dendum.

In vita 2.
Balthaz.
17.

Quid sit
& quale
devotio.

Angelo satanæ S. Paulum colaphizante evenisse legimus.

18.
Quid de
sensibili
iudicaret
Franc. de
Sales.

B. Franciscus de Sales has sensibiles devotiones vento matutino, quem vapores excitant, & cui non fidunt nautæ, quia continuo se remittit, & concidit, comparare solebat: Non in illis verus fervor, sed in charitatis affectu consistit: neque enim secundum Theologos aliud est iste inter operandum fervor, quàm charitatis ardor, quo aliquis non solum in rebus, ad quas sub peccato obligatur; sed etiam in aliis, quæ si negligantur nullam peccati labeculam secum trahunt, Dei solius amore se exercet: ut enim tum bulliri aquâ dicimus, cum se dilatat, ita tum charitas fervere censenda est, cum ad opera, quæ supererogationis appellant, se extendit.

Cæterum seu ferveas, seu ad instar glaciei te sentias; nec oratio tibi sapiat: ne propterea ab orando desiste. Qui ob humores è cerebro defluentes ciborum saporem non percipiunt, non ideo ab edendo abstinent, sed vires cibi virtute reficiunt, etsi ejus gustu minimè recreentur: idem emolumentum ab oratione aridâ & inspidâ, sed constante & perseverante recipies.

§. 4.

De certis casibus, quibus ad orandum homo obligatur.

IN gravi ad peccatum tentatione hominem ad subsidium à Deo postulandum obligari insinuare videtur S. Thomas: agens enim de quibusdam, qui se à tentationis magnitudine superatos in pœnitentiæ tribunali accusant; dicuntque se jejunasse, pugnasse, orasse, & nihilominus sufficienti auxilio destitutos in peccatum consensisse; graviter illos redarguit, quod lapsum in tentationis importunitatem, & cœlestis subsidij defectum rejiciant, cum suam potius in evitandis occasionibus negligentiam, & in auxilio petendo inconstantiam, & teporem agnoscere illos oporteret: Deum enim mendacem faciunt, qui dixit: *Clamabunt ad me, & ego exaudiam eos. & Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos. & Petite & accipietis.* & S. Paulus: *Fidelis Deus, qui non patietur vos tentari supra id quod potestis, sed faciet cum tentatione proventam, ut possitis sustinere.* unde infert tales non exaudiri, quia tepidè, & sine fiducia ac hæsitantes petunt, neque secum, ut oportet, pugnant,

Opusc. 64.

19.

Ad orationem obligatur homo in gravi tentatione.

Psal. 9.

Math. 11.

1. Cor. 10.

O o o o 2

pugnant, ac in petendo auxilio non satis constanter perseverant; ad Deum cum præsumptione recurrunt, quasi ad primam petitionem exaudiri mereantur, superbiaque sua Deum contra se irritant, ut ab eo potius deserendi, quàm juvandi videantur: lapsus ergo ad eorum superbiam & negligentiam est referendus, de qua potius accusare se, quàm de Deo conqueri deberent. Ita sanctus Thomas, qui inter alia tardum ad orationem recursum condemnat.

20.
Qua si vincitur, sibi adscribat.

L. de Eccl. dogm. c. 6.

L. de nat. & gratia.

Egemus enim ad ea, quæ salutis nostræ sunt, rectè procuranda, ut monet S. Augustinus, divinis auxiliis, quæ non aliter quàm orando, obtinere possumus. Qui proinde alibi nos excitat, ad id, quod possumus, exequendum; & ad auxilium pro iis, quæ non possumus, flagitandum. Unde officio suo deesse censendus est, qui in similibus ad orationem animum non applicat. Quis enim negare audeat, hominem demonis impulsu jam in præcipitio lapsus proximi constitutum, si continuo opem de cælo non impleret, peccare graviter, & aut præsumptionis, quæ viribus suis nimium fudit, aut socordiæ, quæ ad Deum præsentem, & ad juvandum paratissimum non accurrit, labem contrahere? Similem ad orandum negligentiam cum aliis Doctoribus

gravis peccati damnat Suarez, Christusque ipse ad illam excutiendam, & ardentem, perseveranterque cælesti subsidium implorandum nos exemplo Amici pauperis tres panes postulantis, & Chananæ pro filia supplicantis hortatur Christus, qui sibi in perseverantia orationis, à qua vinci se patitur, multum placet. Ne ergo aut tædio, aut dissidentiâ, aut impatientiâ ab orando desiste, dabit Deus, quod petis, vel aliquid melius, ut ait S. Bernardus, perseverantiamque tuam duplici merito, fructuque coronabit.

§. 5.

De laude Dei.

Hortatur nos Psalmus, inquit Psal. 134. 21. Laudamus te Domine. Augustinus, hortatur nos Propheta, hortatur nos Spiritus Dei, hortatur nos ipse Dominus, ut laudemus Dominum. Quid justius? quid dignius? quid gratius? laudate servum Dominum, ut esse mereamini & filij. Si cogereis offerre taurum, aut hircum, aut arietem dignum Domino, & non inveniens fatageres, diceret Deo: Volui, & non habui: si linguam non haberes, & verba à te quæreret Deus, diceret etiam forte: Laudare non possum, quia linguam careo. Nunc verò, quia

cor

Psa. 55.
Psal. 88.

cor quærit, cor inspicit, & intus testis est, iudex, approbator, coronator; sufficit ut offeras voluntatem: corde laudas, corde benedicis, corde in aram conscientiæ victimas sacras imponis; & impletur illud; *Voluntariè sacrificabo tibi*: & illud aliud consequenter acquiritur: *Placebit Deo sacrificium illud laudis, super vitulum novellum cornua producentem, & ungulas*. Si placuit laus illa, quam Job in afflictione reddidit, Sicut placuit Domino, ita factum est, sit nomen Domini benedictum; hæc sunt gemmæ & divitiæ pauperis: ita sollicitè nos ad sinceram Dei laudationem Doctor hortatur: Sed & Deus sacrificium laudis, inquit, honorificabit me; & illiciter, quo ostendam illi salutare Dei. Quid ad nos ad laudandum Deum inflammandos excellentius dici potest, quam ut summa salutis nostræ in laude Dei collocetur? Audiamus Bellarminum de hoc inquirentem & respondentem. 1. Quia ut laus plena sit, & in conspectu Dei grata, inquit, à corde Deum amante proficiatur oportet, sitque æternæ beatitudinis inchoata quodammodo laudatio. 2. Quia si qui simpliciter orat, apud Deum mercedem acquirit, longè plus gratiæ is, qui eum laudat, sibi conciliabit. 3. Quia Dei laudatio animos nostros à terrâ in cælum

Psal. 49.
22,
Quia ab
hujus lau-
de illius
salus pen-
det.

sublevar, nosque choris immiscet Angelicis. 4. Quia laus ab amore gignitur; nec Deum laudares nisi amares; actum etiam justitiæ, gratiæ animi exerces; quia laus benefactoris est quædam beneficij compensatio. Concurrit etiam fides, & animi se humiliantis abjectio; hinc illa S Joannis Baptistæ demissio, quâ se dixit indignum qui corrigiam calciamenti in Christo solveret, in magnam Christi laudationem redundavit. S. etiam Augustinus super illud; *Laudate servi Dominum*, audacter pronuntiat servos: si non lauderint Dominum, superbos, ingratos, irreligiosos futuros.

Hugo de S. Victore, Cùm prolixas Dei laudationes in Psalmis legimus, tum ait cor nostrum dicere nobis admirando se amare, & amando admirari: atque hæc est beatorum æterna occupatio, qui eum, quem sempiternè amabunt, sempiternum etiam cum voluptate laudabunt; nulla erit defatigatio in laudando, quia nulla erit in amando; amor tranquillus & jucundus parem laudationem procreabit; atque inde nostra existet felicitas. Non enim laudares, inquit Augustinus, nisi amares; non amares, si nihil inde haberes; amas & laudas æternum tuum bonum. *Laudate Dominum*, ait Vates Regius, *quia bonus est Dominus*. Breviter, inquit Augustinus,

L. de modo
orand.23.
Hæc occupatio
beatorum.

O o o o 3 stinus,

stinus, explicata est laus Domini Dei nostri: non invenies melius, quod de illo dicas, nisi quia bonus est Dominus: si tamen intelligas propriè bonum, à quo sunt cætera bona, omnia enim bona ipse fecit; ipse est bonus; quem nemo fecit: illo bono suo bonus est, non aliunde participato bono: ille à seipso bonus est non adherendo alteri bono: mihi autem adherere Deo bonum est; qui non eguit quo fieret bonus; sed eguerunt illo cætera ut fierent bona. Vultis audire, quàm singulariter ille sit bonus? Dominus interrogatus dixit: Nemo bonus, nisi solus unus Deus. Hanc singularitatem bonitatis divinæ & præterire breviter nolo, & commendare congruè non sufficio: metuo ne si hinc citò transiero, ego ingratus inveniar; item metuo ne hoc cum explicandum suscepero, sub tantâ Dominicæ laudis sarcinâ defatiger. Sic tamen fratres accipite me & laudantem, & non sufficientem, ut etiamsi non impletur illius laudis explicatio, acceptetur laudatoris devotio: approbet me ipse voluisse; ignoscat non implevisse. Ineffabili dulcedine teneri cum audio: Bonus Dominus: omnia alia bona dico cum suis nominibus; dico enim Cælum bonum, Angelum bonum, hominem bonum: ad Deum verò cum me refero, puto

nihil melius dicere; quàm Bonū: Bonum bona faciens. Sicuti est propriè, sic & bonus est propriè. Hactenus S. Augustinus qui hoc modò laudare Deum in magnis Dei beneficijs reponit, dum super illud: *Labia mea laudabunt te*, dicit: Non te laudarent labia mea: nisi me præcederet misericordia tua, dono tuo te laudo, per misericordiam tuam te laudo. Non enim possem laudare Deum, nisi mihi donaret laudare se posse.

Si verò quis quærat de quibus potissimum laudandus sit Deus, habet à Beatis in cælo degentibus Deumque in Apocalypsi laudantibus assignatam materiã. Propter Essentiæ suæ, & Majestatis præstantiam; quâ omnis laudis principium, & finis constituitur, cujus comparatione nihil laude dignum existat, & cujus celsitudo, & excellentia omnem laudum copiam, & laudandi facultatem excedit.

2. Sapientiam, cui nihil incognitum, nihil absconditum, nihil impervium, quæ omnia disponit, ordinat, regit, & omnibus providet, quæ omnis sapientiæ fons est & origo, & cujus comparatione omnis sapientia, ignorantia est.

3. Potentiam, quâ omnia potest, cui nemo resistere valet, qui pro mensurâ & beneplacito rebus à se creatis aliquid posse largitur,

24.
Et magni
Dei bene-
ficiam.

Psalms. 64.

Cap. 7.

25.
Laudis di-
vinæ obje-
cta sunt o-
jus attri-
buta.

gitur, eorumque vires pro libito auget, minuit, & extinguit.

4. Sanctitatem: omnis labeculæ expertem & incapacem, omnium virtutum perfectione consummatissimam: à qua omnis sanctitas promanat, & quantumvis eximia, si cum illa conferatur, nulla est; sed potius imperfectio est.

5. Bonitatem, quæ à se ipso bonus, imò ipsum Bonum, à quo habent cætera quod sint bona, & cui comparata bona dicenda non sunt; quia nemo bonus, nisi solus Deus: & cui proinde omnis cæteris adhærere bonum est.

6. Majestatem, omni honore, reverentiæque, & adoratione dignissimam; coram qua curvantur, qui portant orbem; cujus unicus nutus omnium Regum terror est; & in quo, & propter quem, & excellentiam ab eo communicatam colitur quidquid veneratione dignum est.

7. Benignitatem, liberalitatem, benevolentiam, ac munificentiam; quæ velut bonorum omnium fons in res à se creatas inexplicabili gratiarum abundantiam continenter profluit, nullam unquam profusione exhauriendus; quæ minima nostra obsequia, licet supremo jure sibi debita, infinita mercede compensat.

Adjunge his septem laudum titulis plures alios, quos per sacras

paginas sparfos invenies, neque unquam, si fieri potest, cum laudando satieris; cum hoc sis, quod potissimum illi debes; & quod totam æternitate in cælis es redditurus. Imò suadeo, ut ad vota licet impossibilia transilias, optesque; cor tuum cælum Empyreum esse; in quo omnes beatorum omnium laudes sine interruptione personent; imò optes hujusmodi cordium milliones in tua esse potestate, quos in Dei laudibus indefinenter occupes: quæ etsi nunquam effectum sortitura probè scias, habent tamen suum apud Deum meritum, & præmium: præsertim si ab ingenti erga illum amore proficiantur: si enim tot odiorum & blasphemiarum milliones singulis momentis multiplicari optares, quot contra Deum à Dæmonibus & damnatis apud inferos proferuntur, grande proculdubio scelus admitteres; ingensque supplicium ob tantam Deo irrogatam injuriam promeritus esses. Ita à contrario de laudum votis, etsi impossibilibus, eorumque bonitate, & apud Deum gratiâ, & præmio existimandum est.

In Rege Davide, eximio Dei laudatore, vota quædam, & desideria laudum conspicimus, quæ etsi vires humanas excedant; hanc tamen habent gratiam, quod ingentem erga Deum amorem, & gratum

26.
Et vota
etiam im-
possibilia,

27.
Qualia in
Davide,

gratum animum, & ad omnia devotum obsequia restentur. Invitat ipse res omnes creatas, ut ad Deum laudandum secum concurrant, & eas omnes, quasi divina Majestatis, potentiae, ac bonitatis preces intueretur; videtur ex omnibus harmoniam concentumque efficere velle, Dei laudes continuo personantem: nam, ut ait S. Augustinus, ista contextio creaturae, ista ordinatissima pulchritudo, ab imis ad summa conscendens, à summis ad ima descendens, nunquam interrupta, sed dissimilibus temperata laudat Deum: vox quaedam est mutae terrae, ipsa species terrae: mundum istum attende, decorem habet: hinc vivis in isto decore, in ista pulchritudine prope jam ineffabili; vivunt tecum & vermiculi, & mures, & omnia terrae reperta & serpens omnia ista vivunt tecum in decore isto: quale decus regni, ubi tecum vivent non nisi Angeli? Haecenus Augustinus: idcirco S. Bernardus ad Deum laudandum transferebat se cogitatione in caelum, ut Angelis permistus laudaret Deum; aiebatque nihil æquè repræsentare statum beatorum habitantium in caelis, quam alacritatem hominum Deum laudantium in terris.

Psal. 144.

Serm. 21. in
Cant.

V. DISSERTATIO.

De animi tranquillitate, & pace.

Pax nomen est amabile; multis est in desiderio, sed quia non queritur ut oportet, non obtinetur, & possidetur, ut obtineri & possideri potest. Intelligentia à suis aberrationibus coercenda, frænanda voluntas, appetitus uterque tam concupiscibilis, quam irascibilis sub rationis disciplinâ continendi; passiones affectionesque utriusque moderandae: amor, timor, gaudium, tristitia, spei, dissidentiaeque compedes injiciendae in diversa rapiantur, & omnia tumultibus misceant.

Primo itaque ab intellectu incipiendum, atque ut fidei ductum, lumenque constanter sequatur, nec aliò usquam aberrat committendum: in quo magnum homini compendium, & emolumentum accedit. 1. Enim actiones merendi vim, & efficaciam accipiunt: sine fide enim impossibile est placere Deo, aut aliquid apud illum gratiae, gloriaeque promereri. 2. Per illam intellectus captivus coram Deo in Sacrificium ducitur, ac ad instar victimae jugulatur. 3. Ejus opera, quidquid turbatum exoritur, facile componitur; praefertim

1.
Pax animi
obtinetur
si intelle-
ctus fide
regatur.

Et
dicitur
4.